

Telefon šte. 3040.

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

List izhaja 1. in 15 v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisane vračajo Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravištvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon šte. 3040.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

Priziv za prijave!

Ker se je invalidnina s 1. oktobrom t. l. vsem ustavila, je treba vložiti prijavo po novem invalidskem zakonu, ker se poprej ne bo nadalje izplačevala, dokler ne dospe na računovodstvo potrdilo sodišča o prijavi.

Prijaviti se ima pravico vsakdo, ki smatra, da mu pripada še zaščita.

Končni rok prijav je do 30. novembra 1929. Po tem roku se ne bo sprejelo od nikogar več prijave in bo dotični zgubil vse pravice.

Vse potrebne listine, za katere smo dali potrebna navodila v naših prejšnjih številkah, je treba takoj preskrbeti!

Prijavo napravi vsaka Krajevna organizacija za svoje člane.

Nikar ne odlašajte, ker čas hiti! Čimprej storiš, tem bolje!

Interpretacija invalidskega zakona.

V kratki dobi, odkar smo začeli zbirati listine in se prijavljati, smo naleteli na razna vprašanja, ki po našem prepričanju ne morejo biti povsem jasna in skladna z interpretacijo. Pri tisočerih vojnih žrtvah se pojavijo prav čudni slučajji, ki so zanje prav važnega pomena. Mogoče nam bo tozadevno pojasnil kaj več pravilnik, ki pa še ni izšel. V praksi je mogoče smatrati različno in vsak ima svoje mnenje, ki pa mogoče ni v duhu in skladu z določbo.

Primerjajmo torej dve vprašanji: Mnogo slučajev spada pod § 42 invalidskega zakona, ki govori o različnih pregreških in kaznih, ki naj bodo posledica izgube pravic.

Imamo posebno precej slučajev, da so bile osebe kaznovane v smislu odstavka 8) tega paragrafa radi dejanj, storjenih iz koristoljublja.

Danes predloži invalid npravstveno spričevalo, v katerem ima zapisan paragraf, ki znači, da je na primer pred vojno odsedel kazen, ker je storil nekaj iz koristoljublja (ukradel, goljufal itd.).

Za storjeno dejanje dobi danes potrdilo, da ne izpolnjuje pogojev za nadaljno prejemanje invalidnine? Jasno je, da mu je s tem odrečena sploh vsaka pravica, torej tudi do brezplačnega zdravljenja in ortopediranja.

Ako pogledamo to vprašanje malo globlje, vidimo, da so posledice pretrde vsekakor pa smo prepričani da predvideno postopanje gotovo ne bo držalo.

Ako si je invalid pridobil pravice po prestani kazni, to je že pozneje v vojski, tedaj po našem in po vsakem čisto logičnem mnenju ne zasluži nadaljne kazni. Spominjamo se, da so pri nas spustili celo kaznjence v vojsko in zdi se nam, da je bilo to zanje olajšilno.

Drugače pa je, ako je neka oseba že kot invalid kaznovana ker po zakonu je morala vedeti, da izgubi čast in pravice.

Bistvo zakona, ki nam daje to mišljenje, govori tudi v tem smislu. Paragraf 42 pravi, »da izgube pravice za vselej vojni invalidi, njihovih rodilci, če se kaznujejo«. Toraj ako se invalidi kaznujejo, sicer bi se glasilo, »ako so bili kaznovani«. Tekst v srbohrvaščini celo pravi »kada budu kažnjeni«.

Tudi § 5 točka c) govori pod naslovom »Bojnik, ki se kaznujejo«.

Pri tem tolmačenju pa je prizadetih veliko invalidov, toda po večini vsled predvojnih kazni.

Drugo vprašanje, ki ga težko tolmačimo je vpoštevanje neposrednih davkov?

Po § 98 inv. zakona se jemlje v poštev za pridobitev pravice do zaščite in pomoči, davek, ki ga je plačeval dotični ali zadruga za časa onesposobljenosti ali smrti?

Poleg tega pa so siromašni le oni, ki ne plačajo nad 120 Din neposrednega davka po novem zakonu o neposrednih davkih.

Težko je tedaj odločiti, kateri davek pride v poštev?

Iz tega moremo le tolmačiti, da velja za one, ki danes sploh ne plačujejo davka oni davek, ki so ga plačevali za časa onesposobljenosti ali smrti?

Ako se radi takih slučajev dokler ni definitivnih navodil za pravilno tolmačenje današnje prijave ne jemljejo v poštev, ima vsekako za odločati še invalidsko sodišče v dveh instancah in upamo, da bodo mogle dotične osebe tekom presojanja eventualno še vseeno doseči priznanje.

Kako se nam godi!

Vojne žrtve smo sedaj na tem božjem svetu, odkar je nehala svetovna vojna, siromaki in nesrečniki, da bi kamenje plakalo nad našo bedo, če bi imelo srce in čustva.

Ljudem pa, javnosti in vsem, ki žive veselo življenje, ali vsaj znosno, pa smo postali vsakdanja prikazen. Zato se nas ne vidi, ne upošteva, ne mara za nas. Nepotrebno zlo smo jim, nepotrebna sitnost, mi — nekoč junaki in borci za domovino. Čas spreminja vse, in tako tudi junake in borce za domovino v nadložne berače in pohablence.

Življenje, ki ga vsak tako ljubi in čuva, je nam svetovna vojna, klanje človeštva, postalo obupno. Saj nam manjkajo roke, noge, oči, prebodene in prestreljene so nam pljuča, kosti... ubiti očetje, da smo morali ostati kot nebolgljeni otroci brez reditelja in — ostali smo zato zanemarjeni, brez prave eksistence. Višje dvigniti se nismo mogli, zato treba denarja... Ker nam je oče ostal na bojišču, ali umrl v ujetništvu oziroma od ran doma, jemo mesto belega kruha — krompir, in še tega redko. Me vdove, ki nam je svetovno klanje zaklalo može, smo bile in smo prepuščene bedi in pomanjkanju in vsakovrstnemu trpljenju — z otroci smo bile izpostavljene ne samo telesnemu, nego še boljše duševnemu obupu. Ker mati hrepeni videti svojega otroka srečnega, izšolanega. To pa je brez hranitelja, brez zaslužka — brez denarja nemogoče.

Utrinek iz raznih prizorov trpljenja vojnih žr-

tev naj poda notica, ki jo je priobčilo »Jutro« dne 2. oktobra 1929. Ponatiskujemo jo dobesedno:

Slepec brez gramofona.

Ljubljana, 1. oktobra.

Preko stopnjic se je z roko in palico sam pretipal v prvo nadstropje, tu mu je sluga z vodstvom pod pazduho pokazal pravo sobo.

— Slep sem, gospodje... ne zamerite, ko ne vem, s kom govorim. Pa to bi prav lepo prosil, če bi dali v list: gramofon bi rad dobil, da bi se vsaj kako preživljal. Vidite, živ ne morem v grob...

Položil je medtem na mizo svoj dokument in ga sam razgrnil. Tu stoji zapisano in od treh superarbitrajskih funkcionarjev podpisano, da je Anton Cerar stodstotni vojni invalid, slep na obeh očeh, ki razločita samo še svetlobo. Star 58 let, stanujoč v Ljubljani na Ambroževem trgu 3. Še to pravi dokument, da invalid potrebuje postrežbo druge osebe. Poročen je, toda s čem naj mu žena postreže, ko ni niti moke v omari... Oslepel je Anton Cerar na Dobrdo. Ne zaradi šrapnela ali plina, marveč na posledicah tifusa, na katerem je obolel 1. 1915.

— Vse bi se bilo še rešilo, če bi me bili kot rekonvalescenta poslali v zaledje. Pa so me še dve leti držali na fronti, dokler nisem čisto opesal in nazadnje oslepel... In zdaj: po novem zakonu od danes dalje ne bom več dobival mesečnih 660 Din invalidnine, samo magistrat mi daje po 100 Din na mesec. Seveda, računajte, z najemnino sem v zaostanku, za življenje ni pare — edino z gramofonom se bom morda še lahko preživljal. Šel bom po sejnih, po romanjih in tako...

Ko se je poslovil, je še enkrat prosil, da bi dali v list zaradi gramofona: morda je komu odveč, zanj pa rešitev? Seveda, tudi kakega dinarja ali druge podpore se slepi revček nikakor ne bo branil.

Kamenje, če bi imelo srce in čustva, bi plakalo. A so še mnogo mehkejši predmeti od kamenja, in vendar ne plačejo. Nimajo namreč srca in čustev.

Kraljevina Jugoslavija.

Ideja narodnega in državnega edinstva — dokumentirana.

Dne 3. oktobra se je vršila zgodovinska seja ministrskega sveta, na kateri je predsednik vlade general Petar Živković javil ministrskemu svetu sklep, da se uveljavi zakon o nazivu in razdelitvi Kraljevine na upravna področja. Naša Kraljevina se bo odslej službeno imenovala: Kraljevina Jugoslavija. Razdeljena je v upravnem oziru na banovine, katerih je po številu devet. To so: 1. dravska banovina s sedežem v Ljubljani; 2. savska banovina s sedežem v Zagrebu; 3. vrbaška banovina s sedežem v Banjaluki; 4. primorska banovina s sedežem v Splitu; 5. drinska banovina s sedežem v Sarajevu; 6. zetska banovina s sedežem na Cetinju; 7. dunavska banovina s sedežem v Novem Sadu; 8. moravska banovina s sedežem v Nišu; 9. vardarska banovina s sedežem v Skoplju. Beograd z Zemunom in Pančevim vred bo tvoril samostojno upravo Beograda kot prestolnega mesta.

Na čelo vsake banovine je postavljen ban, ki je izven kategorij uradniškega zakona. S tem zakonom pride do izraza načelo dekoncentracije uprave. Dva meseca po uveljavljenju tega zakona že začnejo poslovati banovine ter prenehajo poslovati dosedanja velika županstva. Zakon o oblastni in sreski samoupravi od 26. aprila 1922 se ukine. — Uradništvo županstev kakor tudi oblastnih samouprav se postavi na razpolago banom. S posebnimi uredbami ministra financ in ministra notranjih poslov se ima urediti vprašanje imetja in budžetiranja dohodkov in izdatkov dosedanjih oblasti.

Po številu prebivalstva bodo imele posamezne banovine približno: savska 2,320,000 prebivalcev, dunavska 2,100,000, vardarska 1,405,000, drinska 1,400,000, moravska 1,200,000, dravska 1,040,000, vrbaška 850,000, primorska 800,000 in zetska 740 tisoč prebivalcev.

Z ozirom na površino bodo posamezne banovine imele: vardarska 39,566 km², savska 36,897,

zetska 32,322, drinska 29,279, dunavska 28,160, moravska 29,721, vrbaška 20,558, primorska 19,417 in dravska 15,936 km²

Kakor vidimo, se posamezne banovine imenujejo po najvažnejših rekah, ki tečejo po njihovih ozemljih, to pa zato, ker so ti izrazi že davno v uporabi pri vojaški teritorialni razdelitvi in so že dolgo udomačeni. Pri določanju mej novih banovin se je v prvi vrsti upoštevala potreba, da morajo biti meje prirodne, to se pravi, da se naj ravna po gorskih grebenih in velikih rekah. Nadalje se se je upoštevala potreba, da so posamezne banovine tako velike, da bodo kot gospodarske celote popolnoma sposobne za življenje in da bo nova razdelitev docela odgovarjala zahtevam državne administracije. Srez Črnomelj je po tem zakonu prideljen savski banovini, srez Čabar pa je prideljen dravski banovini. Medjimurje je pripadlo savski banovini, Prekmurje pa dravski banovini. Meje dravske banovine so: Kota 1344 (kjer doseže južna meja sreza Čabar državno mejo), dalje državna meja proti Italiji, Avstriji in Madjarski do kraja, kjer pride državna meja na reko Muro (severovzhodno od Čakovca), od reke Mure teče meja do kote 1344 po vzhodnih odnosno južnih mejah srezov Lendava, Ljutomer, Ptuj, Šmarje, Brežice, Krško, Novo mesto, Kočevje in Čabar ter obsega vse omenjene srece.

Omenjeni zakon je stopil v veljavo dne 4. oktobra, t. j. na dan, ko je bil objavljen v »Službenih Novinah«. Prepričani smo, da se je s tem velevažnim ukrepom odprla Jugoslaviji lepša bodočnost ter da bo ta zakon najvažnejši mejnik v razvoju jugoslovske zgodovine.

Za bana dravske banovine je imenovan g. inž. Dušan Serneč, bivši minister in podžupan ljubljanski, banov pomočnik pa g. dr. Otmar Pirkmajer, vrhovni inspektor ministristva notranjih zadev.

Odkritje spomenika „Ilirije oživljene“.

V ponedeljek 14. oktobra 1929 je poteklo 120 let, odkar je cesar Napoleon ustanovil Ilirijo. To je združil je Kranjsko, Goriško, Trst, beljaški okraj, Dalmacijo z glavnim mestom Ljubljano v eno državo, oziroma provinco. V tej državi je bilo skoraj poldrugi milijon prebivalcev. Prvikrat v zgodovini so bili združeni Srbi, Hrvatje in Slovenci v eni državni organizaciji, označujoč že takrat, da so vsi trije troedini narod, ki ima skupno ime in usodo.

Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik, je takrat zapel pesem: »Ilirija oživljena«.

V nedeljo 13. t. m. se je odkril spomenik Napoleonu in Iliriji v Ljubljani. Na širokem podstavku z izbočenim robom kipi obelisk navzgor, na vogalih podstavka pa stoje štirje 1-80 visoki in 40 cm debeli vogalni stebriči. Spomenik je ves iz lepega bellega hvarskega marmorja. 16 kvadratov je nanizanih drug vrh drugega, a na konici sije zlati grb Ilirije.

Na spomeniku so poleg drugega vklesani Vodnikovi stih:

NAPOLEON REZHE
ILIRIA VSTAN

DUH STOPA V SLOVENZE
NAPOLEONOV
EN SAROD POGANJA
PREROJEN VES NOV

Na eni strani spomenika je glava Ilirije, na drugi glava Napoleona.

Odkritja so se udeležili poleg množice ljudstva Sokoli, Orli, požarniki, dijaki in dijakinje pod vodstvom učiteljev in učiteljic, skavti, dame v narodnih nošah, pevski zbori, narodna društva in organizacije, župan dr. Puc, veliki župan dr. Vodopivec, zastopnik vlade vojni minister general Hadžič, kralj po svojem zastopniku divizionarju Savi Tripkoviču, francoski poslanik minister Dard, francoski general Roset ter mnogo drugih častnih gostov.

Pred Vodnikovim spomenikom je po odkritju položil francoski poslanik Dard prekrasno liro.

Odkritja se je udeležilo tudi zastopstvo Udruženja vojnih invalidov iz Ljubljane.

Bil je to slavnosten, zgodovinski dan, kajti pred 120 leti se je spočelo to, kar imamo danes uresničeno.

Razorožitev na morju.

Nekaj posebnega se je te dni godilo v Ameriki. Angleški ministrski predsednik je stopil pred ameriški senat. Tudi topot je tako govoril, kakor smo že navajeni od njega: odkrito, preprosto in jasno. Sedaj, ko je predsednik vlade največjega imperija sveta, je njegova govorica ista, kakor je bila, ko je bil še samo delavski poslanec v parlamentu. Mac Donald ne pozna govorice diplomatov, čeprav je on največji diplomat te dobe. Rekel je Amerikancem: Blood is thicker than water! Kri ni voda! Med nami in med vami ne bo nobene vojne več. Ocean leži sicer med nami, toda mi se bomo sporazumevali od srca do srca. Mi, Angleži ne bomo sklepali z nikomur več političnih zvez proti komurkoli. Mi iščemo samo sporazuma. In da bi dal svojim besedam še jačji poudarek, je Amerikancem povedal še to, da ne govori le v imenu sedaj vladajoče delavske stranke, ampak da je tolmač čustvovanja vsega angleškega naroda.

Senatorji so Mac Donaldu ploskali, kakor se še ni zgodilo v Beli hiši in Mac Donald ima sedaj Amerikanci še skoraj rajši kakor Angleži.

Kako je Mac Donald po doseženem sporazumu z Ameriko vendar mogel na tak način govoriti. — Samo dvojje je mogoče: Ali tako zaupa v silo — ali v nsvega duha, ki bo iztrebil vojno. Angleški premier bi mogel računati in se zanesti na silo. Dokler je ob Angliji stala tekmujoča Amerika, angleški položaj ni bil tako čvrst. Štirje veliki angleški dominijoni imajo bližje v Ameriko, kot na Angleško: Kanada, Nova Fundlandija, Nova Zelandija in Avstralija. Torej lažje v Ameriki kupujejo in prodajajo, Amerika jim more nuditi tudi večjo varnost. V angleško-ameriški tekmi, krvavi ali nekrvavi, bi Anglija težko odnesla zmago.

Toda sedaj sta obe največji sili sveta sporazumljeni. Njihova mornarica, trgovska in bojna je neprimerno silnejša, kot ladjevje vsega ostalega sveta. Prav tako tudi njihovo bogastvo. V njihovem gospodarskem in političnem območju je polovica vsega človeštva... Mac Donald bi mogel računati na silo, ker Anglija in Amerika predstavljata silo, kakor je še ni videlo človeštvo od stvarjenja sveta.

A mnogo bolj verjetno je, da je veliki Anglež govoril krilate besede kot glasnik nove ere, ki jo slutijo oni, ki so na političnih vrhuncih. Varnost držav naj ne počiva več na bajonatih in podmornicah, ampak na odkritem in iskrenem sporazumu. Kellogov pakt naj ne ostane cunjia papirja, eden

tistih neštetilnih mednarodnih dokumentov, ki so čez nekaj let že navadno dokaz lokavosti in nemoči mednarodne diplomacije. Kellogov pakt naj ne bo iz zadrege porojeno dete, ampak akt moralne obveznosti za vse narode, ki so ga podpisali. Če se narodi odpovedo vojni kot sredstvu medsebojnega obračunavanja, potem morajo razorožiti. S tem dokažejo, da verjamejo, kar so podpisali. Mac Donald hoče dati dober zgled. Sporazumel se je z Ameriko na enako vojno tonažo do l. 1936. Od tega leta dalje pa bodeta obe državi sporazumno razoroževali, ker se avtomatično izločujejo stare ladje, novih pa ne bodeta več v dosedanjem obsegu gradili.

Spomladi, 20. in 21. januarja se bo v Londonu vršila razorožitvena pomorska konferenca. Razen Anglije in Amerike so h konferenci povabljeni še Francija, Japonska in Italija, toraj vse največje pomorske sile. Med slednjimi tremi je v zadnjem času vladala velika nervoznost, ker so se bale, da jih bodeta po preliminarnem medsebojnem sporazumu Anglija in Amerika postavili pred dovršeno dejstvo, kateremu bi se težko upirali. — Toda delavska stranka zasleduje v vsakem oziru politična sporazumevanja. Besedilo angleško-ameriškega sporazuma bo ostalim trem pomorskim silam predloženo v odobritev in bo šele potem stopilo v veljavo.

Razpoloženje Francije se je na to vest mahoma obrnilo na bolje. A istočasno je utihnilo škodljivo pisanje nekega dela nemškega časopisja, ki je namigavalo, da so Angleži Francoze pustili na cedilu. — Anglija in Amerika se v predhodnem sporazumu odpovedujeta tudi podmorskim čolnom. Samo v tem še nekatero francosko časopisje vidi naprjeno ost proti slabjšim pomorskim silam. Čisto jasno je namreč, da bodeta obe velesili isto zahtevali tudi od ostalih treh držav. S tem pa, da se izloči podmornik kot bojno orožje, se izloči edino obstoječe orožje, ki bi moglo biti velikemu angleško-ameriškemu brodogovju konkurenčno, oziroma nevarno. — A gotovo se bo pri dobri volji tudi tu našla zadovoljiva rešitev, ki nam prinese postopno razorožitev na morju. Ni dvoma, da bo kot nadaljevanje sledila razorožitev tudi na kopnem. Na zadnjem zasedanju Društva narodov je lord Cecil v imenu angleške delegacije sicer že stavil podobne predlog, ki pa je bil zaenkrat odklonjen. Veliko vprašanje je, če se bo danes leto še dobila večina za protipredlog. Mi smo prepričani, da ne.

»Slovenec«.

Pošljite potrdila o prijavi računovodstvu.

Nekatera sodišča izdajajo potrdila o prijavi po novem invalidskem zakonu, strankam v roke. Dotične opozarjamo, da se potrdila ne izdajajo v duplikatih, tako, da bi poleg njim v roke izdanih potrdil, sodišča poslala enaka potrdila uradno še Računovodstvu. Vsi dotični naj sami pošljejo določena potrdila nemudoma na naslov: »Računovodstvo za vojaške mirovine finančne direkcije v Ljubljani«.

Potrdil, ki se glase, da nekdo ne izpolnjuje pogojev po invalidskem zakonu za nadaljno prejemanje invalidnine, seveda ni potreba nikamor pošiljati. Na primer v slučajih, ako kdo plačuje neposrednega davka preko cenzusa, ako je državni uslužbenec, ako ima kazni itd.

Pri nekaterih sodiščih pa je zopet tako urejeno, da pošljejo ista sama uradna potrdila za nadaljno prejemanje gori imenovanemu računovodstvu. V takih slučajih pa strankam v roke ne izdajajo potrdil. Le ako komu invalidnina ne pripada, mu pošljejo potrdilo s tozadevno klavzulo. Kakor rečeno, takega potrdila ni treba pošiljati računovodstvu.

Dokler za posameznika ne dosepe potrdilo gori omenjenemu računovodstvu, se invalidnina ne na-

kazuje. Takoj po dospelosti, bodisi od sodišča ali direktno od stranke, pa se invalidnina likvidira in nakaže, in sicer še naprej po starem.

Nova invalidnina je predpisana šele po novem letu 1930, ako bodo do tega časa dospele rešitve novoustanovljenega prvoinštančnega invalidskega sodišča pri dravski diviziji v Ljubljani in višjega invalidskega sodišča v Beogradu. Po § 107 novega invalidskega zakona spada vsaka odločba, bodisi da je proti njej vložena pritožba ali ne, reviziji Višjega invalidskega sodišča v Beogradu.

Vprašanje trafik.

Kakor poprej, nudi tudi novi invalidski zakon prednost za podeljevanje trafik (maloprodaj) vojnim žrtvam. Poleg splošne prednosti za vse trafik, izraza zakon, da se mora najmanj 50% novoustanovljenih podeliti vojnim žrtvam.

Velikoprodaje (glavne zaloge) se oddajajo licitacijskim potom najugodnejšim ponudnikom; zato ne spadajo pod invalidsko prednost.

K podeljevanju trafik omenjamo nekoliko iz dosedanje prakse. Nezaščitenec prosi za trafiko v gotovem lokalu. Finančna kontrola vpraša po predpisih naše Udruženje in sicer pristojno Krajevno organizacijo, ako more predlagati kako vojno žrtev. Oglasi se invalid ali vdova, ker potrebnih je mnogo

in Udruženje predlaga. Dotični, od nas predlagani, seveda ni mogel dobiti ravno istega lokala, kot ga je navedel nezaščiteni prosilec, ker obema ni na razpolago. Dobil pa je drug lokal v bližini. V takih slučajih sta dobila večkrat trafiki oba, to je: naš predlagani v svojem lokalu, nezaščiteni pa v svojem. Ako je invalid dobil trafiko radi eksistence, seveda potem ne more shajati. Večkrat se pripeti, da Udruženje sploh ne predlaga nobenega, ker bi bil z novo trafiko oškodovan drug invalid ali vdova, ki že ima trafiko v bližini in je od nje odvisna njena eksistenca. Pač pa izjavi Udruženje, da bi se dotična trafika sploh ne ustanovila, ker ni potrebna. Vendar pa se kljub temu nova trafika podeli prvotnemu, nezaščitenemu prosilcu.

Trafiko dobi torej vsakdo, ker niso omejene in se tudi načelo najmanj 50% vseh novih trafik, ne more uveljavljati.

Mnogi naši člani in članice si tolmačijo tako, da oddaja trafike naše Udruženje. Radj spredaj pojasnjena postopka potem zamerijo in se pritožujejo.

Po principu, da vsak lahko dobi trafiko, jo seveda dobi tudi invalid ali vdova, kjer pač zaprosi za njo. Niso pa po dosedanji praksi mogoči odvzeti že obstoječih trafik iz rok nezaščitenih v prid zaščitenim, ako ni vzrokov in po navadi tudi ne omejitve iz eksistenčnih oziror.

Da se lahko vsi naši reflektanti zanimajo za gotovi določeni kraj, navadno razpisujemo nameravane ali proste trafike v našem listu. S tem toraj ni treba smatrati, da jih tudi mi podeljujemo, pač pa predlagamo po razmerah in željah naših članov, ki so zaščiteni, vendar se pa potem kljub temu zgodi drugače, ker to je v rokah finančne oblasti.

O obvezi osebnega dela (kuluk).

Tozadevno smo dobili pojasnila, da jih sporočimo vojnim žrtvam. Ministrstvo za zgradbe pojasnjuje, da je treba glede obveze osebnega dela upoštevati sledeča določila:

1.) Da so po § 38 zakona o samoupravnih cestah in sicer prvi alineji, ki se glasi: »Obvezi osebnega dela so podvrženi vsi za delo sposobni moški stanovalci na teritoriju nanašajočega se samoupravnega telesa od izpolnjenih 18 pa do polnih 55 let« vsi nesposobni moški stanovalci so oproščeni osebnega dela, pri tem seveda tudi invalidi;

2.) da so po istih zakonitih predpisih, in sicer po tretji alineji, ki se glasi: »Davčni obvezanci, kateri ne spadajo pod obvezo osebnega dela, a plačujejo preko 100 Din neposrednih davkov, dolžni brez ozira na spol, leta in delavno sposobnost plačati odkupnino«; na ta način dolžni tudi invalidi, ki plačujejo preko 100 Din neposrednega davka, plačati odkupnino za dolžnost osebnega dela;

3.) v zakonu o samoupravnih cestah ni nobenega zakonitega predpisa, po katerem bi se mogli invalidi oprostiti odkupa, pojasnjena pod 2.) točko.

Prednje pojasnilo je treba toraj na kratko smatrati takole:

Kadar se bo na teritoriju neke samoupravne edinice vršilo osebno delo za ceste, ga morajo vršiti vsi sposobni moški od 18. do 55. leta prepisano dobo, ali se odkupiti. Invalidi kot nesposobni, nikakor niso primorani vršiti dela, pač pa so primorani oni invalidi, ki plačujejo nad 100 Din neposrednega davka, plačati odkupnino.

Duplikati invalidskih uverenj.

Za prijave po novem invalidskem zakonu manjkajo mnogim invalidom nadpregledni listi ali uverenja tako, da niti k zdravnikom ne morejo iti. Glede tega smo posredovali in tudi to vprašanje uredili. Pravzaprav rabi invalid za izkazilo le označbo diagnoze, poškodbe in procentov. Ako nima kdo nadpreglednega lista, zadostuje, da dobi uradno potrdilo od sodišča, ki ga napravi iz njegovega invalidskega akta. V vsakem invalidskem aktu se nahaja invalidski list, to je velika pola, na kateri so napisani vsi izvidi nadpreglednih komisij. Na podlagi dotičnih izvidov so sodišča tudi prevajala in odlašala.

Najbolj praktično je, da se invalid oglasi pri sodišču in zaprosi za potrdilo o izvidu nadpregleda. Zadostuje, da mu sodišče potrdi kakšna je diagnoza njegove poškodbe in koliko ima procentov.

Ker je moralo sodišče pri poprejšni predvbi za vsakega v sklepu navesti, koliko ima procentov, mora imeti tudi od vsakega nadpregledne podatke v aktu in to celo v originalu, dočim imajo vojni okruzi le duplikate invalidskih uverenj.

Kljub temu, da smo to že večkrat pojasnili, se invalidi vendar obračajo radi izdaje duplikatov uverenj na vojne okruge.

Mislimo, da je to nepotrebno, vendar pa smo na prošnje posredovali. Komanda dravske divizije v Ljubljani je dala navodila vojnim okrugom, da naj izdajajo duplikate invalidskih uverenj v smislu čl. 72 invalidskega zakona brez vsakih taks.

Naše gibanje.

Tržič. Člane in članice opozarjamo, da naj se prijavijo takoj pri sodišču. Je sicer res čas do 30. novembra t. l., vendar pa je bolje, da opravi vsak svojo dolžnost prej, ker se zna pripetiti, da ne bo mogel dobiti takoj potrebnih listin skupaj. Da ne bo nepotrebnih povpraševanj pri krajevnem odboru in sodišču, bodi ponovno povedano, da sodišče ne dá nobenemu v roke potrdila, da se je prijavil, ampak ga krajevni odbor pošlje naravnost na finančno cirkekcijo v Ljubljani. Na ta način si prihrani vsak pot v Ljubljano, ali pa 4 dinarje za poštino. Invalidnina se bo izplačevala oziroma nakazovala po starim do 31. decembra t. l., po novem zakonu pa šele s 1. januarjem 1930, ako bodo dotlej vsi akti od novoustanovljenih sodišč potrjeni. — Uradne ure pri sodišču so sedaj zopet nedeljene in sicer od pol 8. do 14. ure (2. ure pop.). Da ne bodo hodili nekateri v Tržič k sodišču zastopni, naj se torej obračajo zaradi prijave samo v petkih in sobotah, ker je druge dneve sodišče zaposleno z razpravami in drugim poslom. — Krajevni odbor namerava prirediti za Božič večjo akcijo v svrhu obdaritve revnih članov in članic. Vsled tega se pozivljajo vsi člani in članice, da pošljejo iz vsake vasi po 1 ali 2 zastopnika ali zastopnici na tozadevni sestanek, na katerem se bo vse potrebno ukrenilo. Isti se vrši v nedeljo, dne 10. novembra 1929 v gasilskem domu v Tržiču ob 11. uri dopoldne. — Krajevni odbor je dobil od oblastnega odbora 50 knjižic »Invalidski zakon« in vabi svoje člane, da posežejo po njih. Komad stane 6 Din in se dobi pri tovariših Markiču in Megušarju, trafikantih v Tržiču. Končno opominjamo člane, da plačajo članarino takoj do konca tega leta.

Pozor članstvo K. U. V. I. v Metliki. Prvotno je okrajno sodišče v Metliki mislilo pošiljati potrdila prijav po inv. zakonu samo tistim invalidom v njihove roke, ki bivajo v občini Metlika, druga pa direktno oddelku za vojaške mirovine v Ljubljano. Vendar pa je poslalo tudi že nekaterim občinam v okolici potrdila za prijavitelce. Kratkim potom nas je sodišče obvestilo, da naj Krajevni odbor U. V. I. v Metliki sam zbere in pošlje dotična potrdila na oddelku za vojaške mirovine, da se jim nakažejo prejemki od 1. oktobra t. l. dalje. — Zato pozivljamo vse člane in članice Kraj. Udr. voj. inv. v Metliki, da naj izročijo tajniku svoja potrdila, da jih pošlje na merodajno mesto. — Prva dolenska posojilnica je podarila K. U. V. I. v Metliki podporo 500 Din, za kar se najpristručneje zahvaljujemo.

KRŠKO. Tukajšnje okrajno sodišče izdaja potrdila o prijavi direktno strankam. Opozarjamo torej vse prijavitelce, ki spadajo pod to sodišče, da prejeta potrdila takoj odpošljejo na »Računovodstvo za vojaške mirovine finančne direkcije v Ljubljani«. O priliki sestave prijave se ni moglo na to opozoriti, ker še ni bil znan postopek sodišča.

V vojno glasbeno šolo v Vršču se letos sprejme še nekoliko učencev, ki so dovršili z dobrim uspehom štiri razrede osnovne šole. Prošnje je treba poslati komandi šole do 25. t. m. Kandidati naj se takoj javijo pri kapelniku Dravske divizije ob uradnih urah v vojašnici vojvode Mišiča, Metelkova ulica 2, Ljubljana.

Krajevni odbor v Logatcu naproša vse svoje organizirane člane in članice, da opozarjajo tudi vse svoje bližnje tovariše in tovarišice, da naj se organizirajo in store svojo dolžnost, ker gre to v našo skupno korist. Mnogo jih išče povsod okoli zavetja, samo tja kamor spadajo, ne pridejo. Niti ne vedo, kaj je naša organizacija in kje naj plačajo članarino. Organizacija pa vendar posebno v sedanjih važnih časih mnogo posreduje, dela prijave in zaščiti svoje članstvo.

Nepotrebno dopisovanje. Kakor vidimo, dobiva Računovodstvo za vojaške mirovine vedno mnogo pisem z vprašanji, zakaj se je invalidnina ustavila, kdaj bo zopet nakazana itd. Postopanje je že večkrat pojasnjeno, toda gotovi ljudje kljub temu po nepotrebem nadlegujejo. Brez potrdila o prijavi se invalidnina ne more naprej nakazati. Kadar pa računovodstvo dobi potrdilo, napravi takoj nakazilo za ves čas nazaj od ustavitve. Zato je bolj pametno, da se dotični brigajo za hitro pošiljatev takih potrdil.

Zaostanki invalidnin. V zadnjem času je dobilo Računovodstvo za vojaške mirovine zopet odpravo gotovo vsoto za izplačilo zaostalih invalidnin. Kolikor smo se informirali, so nakaznice že odposlane. Vendar pa sedanja sredstva še ne zadostujejo za popolna izplačila vsem upravičencem. Nakazujejo se strogo po vrstnem redu došlih sklepov in se ne nudi nobenih izjem. Za ostalo se pričakuje v kratkem nove otvoritve potrebnih kreditov. Zato naj posamezniki ne sprašujejo pismeno, ker se ne da nič pospešiti.

Trafiki se nameravata ustanoviti v Ljubljani na Izanski cesti in v Stožicah pri Ljubljani. Osebe, zaščitene po invalidskem zakonu, ki se zanimajo za ti trafiki, naj se radi informacij zglasijo pri Kraj. odboru UVI v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, soba št. 3 do 23. t. m.

Trafiki se nameravata ustanoviti v Ljubljani v

Hotimirovi ulici in v Levčevi ulici. Po invalidskem zakonu zaščitene osebe, ako se zanimajo za katero izmed teh trafik, naj se radi informacij zglasijo pri Kraj. odboru UVI v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, soba št. 3, do 23. oktobra 1929.

K Ljudski samopomoči se je v zadnjem času prijavilo mnogo novih članov, posebno ker so po želji otvorjeni posebni razredi za osebe, stare nad 50 let. Sprejemajo se tudi od 50 do 90 let stare, zdrave osebe, toda le začasno in omejeno. Pogoji za to zavarovanje za slučaj smrti so zelo ugodni in lahko izpolnivi. Prijave sprejema Stanko Tomc, tajnik oblastnega združenja invalidov v Ljubljani.

Krajevni odbor v Celju praznuje v smislu svojih društvenih pravil dne 19. t. m. žalni dan v spomin padlih in umrlih borcev naše domovine. V ta namen se bo brala ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Danijela v Celju spominska maša-zadušnica, h kateri se vabijo vse državne in javne korporacije. Tovariši in tovarišice, udeležimo se te spominske službe božje v polnem številu, da tako počastimo spomin naših padlih in umrlih tovarišev.

Spominski dan v Trbovljah. Letos priredi naša Krajevna organizacija v spomin padlim in umrlim borcem in članom v nedeljo, dne 20. t. m. dopoldne žalno mašo, spreved in govore pred spomenikom padlih ter javno zbirko za siromašne vojne žrtve. Popoldne pa bo v ta namen igra v Ljudskem domu. Vabimo vse tovariše in tovarišice, da se v čim večjem številu udeležijo.

V Invalidskem domu v Celju je umrl v četrtek, dne 26. septembra t. l. naš član in tovariš Matevž Arh, 30% vojni invalid iz Gorjuš v Bohinju. Pokojni tovariš je bil veteran iz bosanske okupacijske vojne l. 1878., kjer je bil pri Livnu ranjen. Bil je mirnega in blagega značaja ter v zadnjem času popolnoma privezan na bolniško posteljo. — Ohranimo ga v blagem spominu, njegovim sorodnikom bodi izrečeno tem potom naše iskreno sožalje. Tebi, dragi tovariš, naj bo pa lahka zemlja zelene Štajerske!

V javni bolnici v Celju je umrl v četrtek, dne 26. septembra t. l. naš član in tovariš Štefan Čakš, 100% vojni invalid, rodod iz Polena, sreza Celje. V bivši svetovni vojni je bil težko ranjen v hrbtnico, ter je moral radi tega tudi za posledicami kostne tuberkuloze v najlepši moški dobi 50 let, zapustiti to solzno dolino, v kateri je v zadnjih mesecih svojega bednega življenja potrpežljivo prestal silne bolečine. Je pač že v temperamentu vseh vojnih žrtev, da o svoji nesreči in bolečinah ne tožijo, ker premnogokrat naletijo na gluha ušesa in neusmiljena srca onih, katere usoda ni vodila po bojnih poljanah. Bil je kot večina vojnih žrtev mirne narave ter si je, kolikor mu je še zdravje dopuščalo, pridobil s svojo pridnostjo malo posestvo, za katerega povečanje in izboljšanje je bila njegova glavna skrb. Ta pa se mu žal ni uresničila, da bi dočkal njen cilj. — Ohranimo ga v blagem spominu, ter naj mu bo lahka domača zemlja!

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Celju, pozivlja vse one člane, ki so v smislu čl. 104 inv. zakona z dne 4. julija 1929. že vložili prijave, ter od pristojnih sodišč prejeli uverenja, izdana v smislu §§ 104 in 105 inv. zakona za prejem invalidnine po 1. oktobru 1929, naj se zglasijo z njimi v

odborovi pisarni, da se jim napravi prepis, original pa se mora poslati Finančni direkciji, oddelek za vojaške mirovine v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica. — Ker tukajšnje sodišče ne pošilja samo uverenj navedeni direkciji, mora vsak posameznik paziti, da čim dobi uverenje, isto takoj skozi svojo organizacijo pošlje na pristojno mesto. — Uverenje zadržavati doma nima smisla, ker ako ga ne odpošlje trpi sam. Brez njega ne more dobiti naprej invalidnine. Torej pozor, tovariši in tovarišice! — Vse one pa, ki še dosedaj niso vložili prijav, opozarjamo, da to storijo, ker rok za vlaganje istih poteka h koncu.

Ptuj. Tukajšnji Krajevni odbor sporoča vsem svojim članom in članicam, da se uraduje pri okrajnem sodišču v Ptuj izven nedelje, vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 18. ure. Tudi okrajni zdravnik g. dr. Vrečko pregleduje vsak dan, toda samo dopoldne in sicer: invalide iz mesta na mestnem magistratu, invalide z dežele pa na okrajnem glavarstvu II. nadstr. levo. Kdor ne more hoditi, se ga lahko pripelje do okrajnega glavarstva in zdravnik ga bo na vozu pregledal, seveda se mu mora to javiti v njegovi preiskovalni sobi. Preden pa gre kdo na sodišče ali k zdravniku, se mora zglasiti pri tajniku Senčarju, da mu izda potrebne tiskovine, t. j. tiskano prošnjo, invalidsko uverenje, zdravniško uverenje itd. ter navodilo, kako se je ravnavati. Nekaj denarja je treba seboj prinesiti, ker tiskovine se izdajajo le proti plačilu. — Da ne boste imeli nepotrebnih potov, pojdite doma k županu svoje občine in zahtevajte, da izda npravstveno spričevalo, ki mora potrditi tudi glede slučajev po § 42 invalidskega zakona. Župan naj pregleda uradni list št. 81, § 5. in 42., da mu bo jasno, kako je treba izstaviti npravstveno spričevalo. Kdor nima nobene take kazni potem naj se na koncu dostavi, da ni slučaj po § 42. inv. zakona. Dalje morate prinesiti spričevala občini, kakršna so objavljena v »Vojnem invalidu« št. 15 od 4. septembra t. l. (glej v drugi koloni, na I. strani in sicer za invalide, vojne vdove in starše, za vsake posebej). Takih tiskovin ni mogoče naročiti, ker je za vsako osebo drugačna. Spričevala morajo županstva napisati. Kdor ne prinese pravilno napravljenih spričeval, ne bo mogla biti njegova prijava izgotovljena in bo moral priti ponovno. — Za potrdilo o davkih ni treba skrbeti, ker ga bo sodišče uradno preskrbelo. Rodbinske pole naj prinesejo invalidi, ki so do sedaj dobivali doklade za ženo in otroke, vdove in starši pa na vsak način. V rodbinskih polah za vdove mora biti označeno, ali je mož umrl, padel ali je pogrešan? — Da bo gospodom županom in župnikom jasno, kako je treba eno ali drugo izstaviti, vzemite seboj »Vojnega invalida«. — Končno se opozarjajo vsi oni člani in članice, ki še dolgujejo na članarini za to leto in za list, pa so bili opominjani, da izpolnijo dolžnosti napram svoji stanovski organizaciji. Še enkrat opozarjamo, pazite, da ne zamudite prijav, ker 30. november je vedno bližje. Potem ne bo mogoče več pomagati. — Tajnik tukajšnje K. org. je gimnazijski služitelj in vsled tega ne more poljubno sedeti v pisarni in čakati, kdaj bo kdo prišel. Vendar pa bo vsem ustregel tako, da radi njega ne bo nihče zamudil prijave. Člani in članice morajo le pravočasno priti. Radi prijav, ki so nujne, bo vsak dan ura-

Krasne so knjige Cankarjeve družbe. Koledar sam ima čez 100 slik. Prihodnji teden se bodo začele razpošiljati. Kdor še ni član, naj hitro pristopi, da dobi knjige. Zgodi se lahko, da bodo zmanjkale. Tudi Amerika jih zahteva 500 izvodov.

Naj zapišemo tukaj samo odstavek iz Cerkvenikove povesti: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«:

Na brezimni gori, od koder se vidi drobna zemeljska obla, stoji kamenit, marmornat žrtvenik orjaških dimenzij.

Milijonske množice stoje ponosno z izbočenimi prsmi, z očmi uporno uprtimi v višave pred ognjem, ki plapolna na žrtveniku...

Milijonske množice so našle božanstvo v sebi, dokončale borbo za razžaljenje človeka...

Iz milijonov grl se razlega pesem ob bučanju orgel in bleščočem sijaju slavnostnega ognja, pesem radosti in zmage...

Od planeta do planeta pesem se glasi človeka: Kruh postal vesoljna last je bratov vseh in vseh sestra...

Čeni čitatelji, ako se še niste, vpišite se. Za 20 Din prejmete krasne knjige. Čeki so bili svoječasno priloženi. Lep spomenik Ivanu Cankarju je Cankarjeva družba.

